

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 8. december 2021
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Henrik Overgaard Mor-
sing
Sagsnr.: 2021-731-0080
Dok.: 2177554

Forslag til

Lov om ændring af lov om ændring af straffeloven

(Opfølgning på revisionsbestemmelse vedrørende kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring)

§ 1

I lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring) foretages følgende ændring:

1. § 3 ophæves.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. maj 2022.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Klima- og miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Straffelovens § 136, stk. 3, kriminaliserer udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring. Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring).

Baggrunden herfor var en politisk aftale om initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelser, indgået mellem den daværende regering (Venstre), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti den 31. maj 2016.

I den forbindelse blev der bl.a. indgået en delaftale mellem den daværende regering (Venstre), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring.

Aftalen indebar bl.a., at der senest i folketingsåret 2021-22 skal fremsættes et forslag om revision af loven, således at Folketinget kan tage stilling til, om der fortsat er behov for kriminaliseringen. I overensstemmelse hermed følger det af § 3 i lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring), at justitsministeren i folketingsåret 2021-22 skal fremsætte forslag om revision af loven.

Folketinget har ved lov nr. 415 af 13. marts 2021 om ændring af straffeloven, lov om pas til danske statsborgere m.v. og udlændingeloven (Styrket indsats mod negativ social kontrol m.v.) udvidet anvendelsesområdet for

straffelovens § 136, stk. 3. Med loven blev det bl.a. gjort strafbart som led i religiøs oplæring udtrykkeligt at billige psykisk vold, jf. straffelovens § 243, og overtrædelser af straffelovens § 260 a om religiøse vielser af mindreårige.

Regeringen vil ikke acceptere, at danske love og værdier undergraves gennem religiøs oplæring. Religiøse fora i Danmark skal ikke bruges til at opbygge og understøtte parallelle retsopfattelser.

De, der forestår religiøs oplæring, har en særlig position i forhold til at påvirke deres menighed. Dermed har de også et særligt ansvar – både over for medlemmerne af det pågældende religiøse fællesskab, men også over for samfundet.

Det er således regeringens opfattelse, at der fortsat er behov for et skarpt strafferetligt værn mod de, der misbruger deres særlige position og underminerer fællesskabet.

Formålet med lovforslaget er på den baggrund at ophæve revisionsbestemmelsen i lov nr. 1723 af 27. december 2016, således at straffelovens § 136, stk. 3, videreføres i uændret form.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

2.1.1. Straffelovens § 136, stk. 3, blev indført ved lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring). Det følger af ændringslovens § 3, at justitsministeren i folketingsåret 2021-22 skal fremsætte forslag om revision af loven.

Det fremgår af bemærkningerne til lovens § 3, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 18 som fremsat, side 10, at der i forbindelse med revisionen vil skulle tages stilling til, om der fortsat er behov for strafbestemmelsen om kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring, eller om bestemmelsen skal ændres eller ophæves.

2.1.2. Det følger af straffelovens § 136, stk. 3, at den, der som led i religiøs oplæring udtrykkeligt billiger handlinger, som er omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, 208, 210, 216, 222, 223 og 225, jf. §§ 216, 222 og 223, §§ 237, 243-246, 260, 260 a og 261, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Bestemmelsen omfatter ytringer, der fremsættes som led i religiøs oplæring. Ved religiøs oplæring forstås, at oplæringen er religiøst begrundet og har et forkyndende element. Det betyder, at formålet med oplæringen er at gøre et bestemt budskab kendt og at vinde nye tilhængere (eller fastholde eksisterende). Det indebærer bl.a., at almindelig religionsundervisning, der ikke indeholder et sådant forkyndende element – og hvor formålet således ikke er at vinde nye tilhængere mv. – ikke er omfattet af bestemmelsen.

Der er alene tale om oplæring i bestemmelsens forstand, hvis den pågældende har en særlig (religiøs) autoritet i forhold til modtageren eller modtagergruppen, således at den person eller disse personer kan anses for særligt sårbare over for forkynderens påvirkning. Der skal således være et autoritetsspring mellem de pågældende. En tilfældigt sammensat modtagergruppe, som f.eks. ikke udspringer af en religiøs menighed eller lignende, i forhold til hvilken forkynderen mv. har en sådan autoritet, falder som udgangspunkt uden for det kriminaliserede område. Det gælder også i forhold til grupper og indlæg på sociale medier mv.

Både religiøse forkynderes virksomhed og aktiviteter udøvet af andre, der i situationen ytrer sig som led i religiøs oplæring i den nævnte forstand, er omfattet.

Religiøs oplæring kan bl.a. – udover ”gudstjenester” og andre religiøse handlinger – omfatte den undervisning, instruktion eller vejledning (oplæring), der finder sted på koranskoler, bibelskoler, i visse religiøse studiekredse mv., men også i forbindelse med almindelig konfirmationsforberedelse.

Bestemmelsen retter sig mod udtrykkelig billigelse af visse bestemte strafbare handlinger. Omfattet er straffelovens bestemmelser om terror (§§ 114-114 j), drab (§ 237), voldtægt (§ 216), voldshandlinger, herunder psykisk vold (§§ 243-246), incest (§ 210), pædofili (§§ 222 og 223), andet seksuelt forhold end samleje (§ 225, jf. §§ 216, 222 og 223), frihedsberøvelse (§ 261), tvang (§ 260), bigami (§ 208) og religiøse vielser mv. af mindreårige (§ 260 a). Afgrænsningen indebærer bl.a., at udtrykkelig billigelse af specifikke strafbare handlinger som stening, piskning, korporlig afstraffelse af børn, håndsafhugning, tvangsomskæring af kvinder, indgåelse af tvangsægteskab og flerkoneri mv. er omfattet.

Både den udtrykkelige billigelse af en strafbar handling, som allerede er begået, og billigelsen af en strafbar handling, som ikke er begået (uanset om den rent faktisk senere begås), er omfattet af bestemmelsen.

Det er endvidere en betingelse, at ytringen – for at være strafbar som billigelse – må have en sådan karakter, at den kan være med til at legitimere den form for strafbare handling, som ytringen angår. Dette indebærer, at ytringer om på demokratisk vis at ændre retstilstanden ikke er omfattet.

Den blotte oplæsning eller gengivelse af et skriftsted eller af religiøse forskrifter, hvori der gives udtryk for en opfordring eller støtte til strafbare handlinger, er ikke omfattet af bestemmelsen, medmindre den pågældende tilslutter sig (billiger) det oplæste eller gengivne i en eller anden form.

Den kontekst, som en ytring indgår i, har betydning for vurderingen af, om den er strafbar. Det gælder både i forhold til, om der foreligger billigelse (eller om der derimod f.eks. er tale om, at et skriftsted gengives, men ikke billiges), men også i forhold til, om der er tale om en ytring fremsat som led i religiøs oplæring (eller derimod f.eks. som led i den offentlige eller politiske debat).

Både ytringer fremsat i offentlige og ikke-offentlige (lukkede) sammenhænge er omfattet af bestemmelsen. Offentlige ytringer omfatter ytringer fremsat i forbindelse med en prædiken eller anden mødeaktivitet, hvortil der er almindelig adgang for en menighed eller en bredere offentlighed. Det samme gælder ytringer på internettet og i medierne mv. Ikke-offentlige ytringer er ytringer, der fremsættes i lukkede sammenhænge og ikke er tiltænkt at skulle udbredes til en videre kreds. Eksempelvis kan ytringer, der fremsættes af en religiøs forkynner under en (fortrolig) samtale med en person, der har søgt religiøs vejledning, være omfattet af bestemmelsen.

Der henvises i det hele til bemærkningerne til forslag nr. L 18 til Lov om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring) som fremsat den 5. oktober 2016, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 18.

2.1.3. Den 25. maj 2020 fremsendte justitsministeren en rapport om erfaringerne med straffelovens § 136, stk. 3, til Folketingets Retsudvalg (Retsudvalget 2019-20 (Alm. del) – Bilag 416).

Det fremgår af rapporten, at Rigsadvokaten havde oplyst, at der på daværende tidspunkt i politiets sagsstyringsystem (POLSAS) var registreret én sag om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3. Den pågældende sag blev afgjort i 1. instans ved Københavns Byret den 26. marts 2019, hvor tiltalte blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3, og § 266 b, stk. 1, ved i sin egenskab af imam under en prædiken i en moské den 31. marts 2017 udtrykkeligt at have billiget drab efter straffelovens § 237. Tiltalte blev af byretten idømt 6 måneders betinget fængsel, hvilket blev stadfæstet ved Østre Landsrets dom af 30. januar 2020.

Det fremgår endvidere af rapporten, at der ved en søgning i POLSAS/QlikView den 30. januar 2020 var identificeret to anmeldelser om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3. Af disse to anmeldelser blev der afsagt fældende dom i den ene (Østre Landsrets dom af 30. januar 2020, der er omtalt ovenfor), og i den anden blev det besluttet ikke at indlede efterforskning, idet det var tvivlsomt, hvorvidt der var dansk værneting.

Rigspolitiet har efterfølgende oplyst, at der ved søgning i POLSAS/QlikView pr. 12. august 2021 er identificeret én yderligere anmeldelse om overtrædelse af bestemmelsen. Rigspolitiet har endvidere oplyst, at der er foretaget sigtelse i sagen. Rigsadvokaten har oplyst, at der pr. 7. september 2021 ved søgning i POLSAS ikke er registreret yderligere påtaleopgivelser, tiltaler eller domme vedrørende bestemmelsen.

2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

De, der forestår religiøs oplæring, har en særlig position i deres menighed eller religiøse fællesskab. De fremstår med en særlig autoritet og indsigt, ligesom deres råd og vejledning tillægges særlig vægt. Hertil kommer, at de er i kontakt med mennesker, der kan være særligt sårbare over for forkynderens mv. påvirkning, når de f.eks. opsøger og deltager i et fællesskab om religiøse handlinger og/eller søger religiøs vejledning.

Forud for indførelsen af straffelovens § 136, stk. 3, var det lovligt for religiøse forkyndere mv. i deres menighed mv. at udtrykke støtte til eller billige f.eks. stening af kvinder eller korporlig afstraffelse af børn, så længe den pågældende ikke offentligt tilskyndede til en forbrydelse, jf. straffelovens § 136, stk. 1, eller medvirkede til et konkret strafbart forhold, jf. straffelovens § 23.

Sådanne ytringer må i kraft af forkynderens mv. særlige position anses som skadelige for samfundet, demokratiet og respekten for gældende love og

regler, uanset om de konkret udgør tilskyndelse til en forbrydelse eller medvirken til et strafbart forhold.

Justitsministeriet finder således, at det vil være uhensigtsmæssigt at lovliggøre sådanne ytringer. Det er således Justitsministeriets opfattelse, at der fortsat er behov for et strafferetligt værn mod udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring.

På den baggrund foreslås det, at revisionsbestemmelsen i lov nr. 1723 af 27. december 2016 ophæves, således at straffelovens § 136, stk. 3, videreføres i uændret form.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for det offentlige.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Udkastet til lovforslag har i perioden fra den 8. december 2021 til den 5. januar 2022 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Amnesty International, Copenhagen Business School (CBS) – CBS LAW – Institut for Ledelse, Politik og Filosofi, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet – Juridisk Institut, Aalborg Universitet – Juridisk Institut og Aarhus Universitet – Juridisk Institut.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering /Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X
--	----	----------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det følger af straffelovens § 136, stk. 3, at den, der som led i religiøs oplæring udtrykkeligt billiger handlinger, som er omfattet af straffelovens §§ 114-114 j, 208, 210, 216, 222, 223 og 225, jf. §§ 216, 222 og 223, § 237, 243-246, 260, 260 a og 261, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Straffelovens § 136, stk. 3, blev indført ved lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring). Det følger af ændringslovens § 3, at justitsministeren i folketingsåret 2021-22 skal fremsætte forslag om revision af loven.

Det foreslås at ophæve revisionsbestemmelsen i § 3 i lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring). Der lægges således op til ikke at foretage ændringer i straffelovens § 136, stk. 3.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. maj 2022.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland. Færøerne har således pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring) foretages følgende ændring:</p>
<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>Justitsministeren fremsætter forslag om revision af loven i folketingsåret 2021-22.</p>	<p>1. § 3 ophæves.</p>